

Westermarkt 2-V
1016 DK Amsterdam
Tel. 020-6381792

Amsterdam, 13 mei 2008

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de vaste commissie voor OCW
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Doorlopende Leerlijnen Rekenen en Taal

Geacht lid van de commissie,

Het LAKS is tevreden met de vergrootte aandacht voor basisvaardigheden en is blij dat er op korte termijn geïnvesteerd gaat worden in het verbeteren van het taal- en rekenonderwijs, ook in het voortgezet onderwijs. Want de conclusie dat in de onderbouw van het VO de taalachterstand van zwakke leerlingen vergroot wordt geeft de urgentie van het probleem aan. Op 28 april j.l. hebben de bewindslieden van het ministerie van OC&W u hun beleidsreactie Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen toegezonden. Graag wil het LAKS u haar algemene reactie op de voorstellen meegeven, en daarnaast een aantal aanvullende opmerkingen en voorstellen doen, mede met het oog op het algemeen overleg van 21 mei a.s.

Referentieniveaus

Het LAKS is enthousiast over de systematiek van referentieniveaus, vooral de sectoroverstijgende toepasbaarheid is zeer aantrekkelijk. Wel moet gewaarschuwd worden voor het stellen van één eis aan alle middelbare scholieren. De eisen aan het taal- en rekenniveau van scholieren moet zijn aangepast op de specifieke niveaus. Hierbij moet ook onderscheid gemaakt worden tussen verschillende onderdelen van bijvoorbeeld het taalniveau; spelling, (begrijpend en technisch) lezen en woordenschat. Het LAKS maakt zich er vooral zorgen over dat de nadruk teveel op spelling komt te liggen, terwijl zeker ook in de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo de andere onderdelen ook zeer van belang zijn. Het 'eigenaarschap' van leraren en schoolleiders is verder niet primair van belang voor het LAKS. Zoals ook al duidelijk bleek uit 'Dijsselbloem' moet de overheid duidelijk het 'wat' bepalen, het begrip waar juist deze referentieniveaus onder vallen.

Intensivering taal- en rekenonderwijs op schoolniveau

Het LAKS deelt de mening van de commissie Meijerink dat aandacht voor taal en rekenen onderdeel moet zijn van het algemene schoolbeleid. Daarom pleit het LAKS er voor dat elke school verplicht taal- en rekenbeleid moet hebben en dat de Inspectie hierop toeziet. Onderzoek van de Inspectie geeft namelijk aan dat een groot deel van de scholen dit niet heeft, waardoor de achterstanden die in het primair onderwijs zijn ontstaan vergroot worden. Hoe de school dit invult is de autonomie van de school. Om de achterstanden in te halen en scholen de mogelijkheid te geven om de omslag naar meer taal- en rekenonderwijs te maken, moeten de middelen hiervoor wel beschikbaar zijn. Enerzijds kan deze ruimte gevonden worden in het 'wat', binnen het curriculum kan best gesnoeid worden ten behoeve van meer aandacht voor rekenen en taal. Zeker het overvolle programma in de onderbouw kan enige verlichting in 'randvakken' gebruiken, net als in de Tweede Fase van het havo/vwo de vakken anw en ckv afgeschaft zouden moeten worden ten behoeve van een hernieuwde focus op waardevolle onderwijsinhoud.

Naast deze ingrepen in het 'wat' blijft het financiële aspect natuurlijk van zeer groot belang. De € 115 miljoen die voor het gehele onderwijsveld in de aankomende drie jaar aan extra aandacht voor

rekenen en taal zal worden geïnvesteerd zal op sectorniveau, na aftrek van kosten voor implementatie en uitvoering, tot een schijntje verworden. Het LAKS vreest dat met het huidige budget weinig van de ambitieuze maar noodzakelijke plannen terecht zal komen. Daarnaast wil het LAKS ook de mogelijkheid in overweging geven om de gelden die bestemd zijn voor taal- en rekenonderwijs niet in de grote lumpsumpot te laten verdwijnen maar alleen voor het uitvoeren van het taal- en rekenbeleid beschikbaar te stellen.

Toetsing en examinering

Bij het vormen van taalbeleid en het geven van maatwerk aan klassen en leerlingen is het belangrijk een goed beeld te hebben van het niveau van de leerling. Om leerlingen optimaal de kans te geven zich te verbeteren en ervoor te zorgen dat leraren altijd een goed beeld hebben van het taal- en rekenniveau van hun leerlingen pleit het LAKS voor een verplichte diagnostische toets in de eerste helft van het eerste leerjaar. Op basis van deze d-toets kan de school er met de leerling aan gaan werken om het niveau naar een hoger plan te brengen. Hierbij moet de aandacht altijd op het verbeteren van het taal- en rekenniveau van zoveel mogelijk leerlingen liggen. Om het niveau constant te blijven monitoren, zou in het midden van het jaar van de sector/profielkeuze (2^e jaar in het vmbo, 3^e jaar in het havo/vwo) een tweede verplichte d-toets moeten plaatsvinden. Aangezien dit moment vaak ook het laatste keuzemoment tussen twee verschillende niveaus is (bbl/kbl, tl/havo, havo/vwo etc.) heeft deze tweede d-toets ook een determinerende waarde.

Daarnaast heeft elke scholier door deze d-toetsen de garantie dat hij/zij niet vlak voor het examen wordt geconfronteerd met een enorme achterstand op taal- en rekengebied. Leerlingen krijgen hiermee een handvat om aanspraak te maken op meer begeleiding. Ook zijn de d-toetsen een uitstekend middel om de meerwaarde van het taal- en rekenonderwijs in kaart te brengen en dat aspect zou ook gebruikt moeten worden bij het toezicht van de Inspectie.

Dat voldoende taalbeheersing en rekenvaardigheid verwacht mag worden van iemand met een diploma staat voor het LAKS buiten kijf. Centrale examinering is echter geen optie voor het LAKS, zeker niet als er geen waarborg is voor voldoende aandacht voor taal- en rekenonderwijs (bijvoorbeeld door verplichte d-toetsen).

Leraren

Bij de aandacht voor lerarenopleidingen betwijfelt het LAKS of het gevraagde instroomniveau voldoende is om voldoende hoog opgeleide leraren te garanderen. Een vastgesteld minimum uitstroomniveau zou kunnen helpen om dit op te lossen. Daarnaast mist het LAKS de aandacht voor de 1e graads lerarenopleidingen. Met name het taalniveau van de huidige leraren draagt mede bij tot het lage niveau van de leerlingen. Een zeer grote stap kan gemaakt worden door gerichte bijscholing van het huidige lerarenkorps. Hier kan zeer eenvoudig op creatieve manieren werk van worden gemaakt, bijvoorbeeld door bijscholing door de Nederlands collega's.

Als laatste willen wij u vragen altijd in de gaten te houden dat taal- en/of rekenzwakke leerlingen met bijvoorbeeld dyslexie of dyscalculie, in het praktijkonderwijs en in de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo niet de dupe worden van enige maatregel. Voor deze groep leerlingen mag hun reken- en taalniveau nimmer een belemmering zijn om het meeste uit henzelf te kunnen halen en een zo hoog mogelijke kwalificatie te halen!

Met vriendelijke groet,

Sywert van Lienden
Voorzitter LAKS
06-15960101

Jaap Oosterwijk
Vice-voorzitter LAKS
06-15960102

cc: De bewindslieden van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap